

Jasná budúcnosť z knihy Daniel

Viera a česťnosť vo vysokej politike

Viera a česť vo vysokej politike

Daniel 6. kapitola

Šiesta kapitola sa začína tam, kde sa končí piata – zmienkou o Danielovom vyznamenaní a nástupe Dária k moci. Obidve udalosti sa odohrávajú v rovnakom čase – v r. 539 pred Kr. Pre Daniela sa situácia vyvíja veľmi priaznivo. Napriek tomu je táto harmonická predohra podozrivá; príliš pripomína udalosti z 3. kapitoly. Aj tam predchádzalo ťažkú skúšku Židov rozprávanie o ich povýšení, zaznamenané v posledných veršoch predchádzajúcej kapitoly. Šiesta kapitola je napísaná paralelne s 3. kap., má rovnaký dej a používa aj rovnaké slová a ustálené spojenia („ustanoviť“, „obviniť“, „nedbá na tvoje slovo“, „oslobodiť“, „ustanovenie“, atď.). Najprv touto skúškou prešli Danielovi priatelia a teraz tou istou skúškou prechádza on sám.

Babylonský komplex

Médsky Dáriuš prevzal kráľovstvo vo veku šesťdesiatdva rokov. Dáriuš sa rozhodol ustanoviť nad kráľovstvom stodvadsať satrapov, ktorí mali byť vo všetkých častiach kráľovstva. Nad nimi ustanovil troch vysokých úradníkov - z ktorých jedným bol Daniel - aby im satrapovia vydávali počet, nech kráľ neutrpí škodu. Daniel 6,1-3 Obidve spomínané kapitoly začínajú snahou upevniť politický systém a budúcnosť kráľovstva. Napomôže vymenovanie vysokých štátnych úradníkov. Zatiaľ čo v 3. kap. toto ustanovenie hodnostárov súvisí s „postavením“ sochy v „krajine Babylona“ (v. 1), v 6. kap. sa toto ustanovenie týka satrapov. Od začiatku knihy je Daniel predstavovaný vo vzťahu k svojim spolupracovníkom. Správa kráľovstva rozdelená medzi stodvadsať satrapov alebo guvernérov. Nad nimi sú postavené tri kniežatá. Satrapovia mali určené geografické územie ríše.

Každý z nich bol zodpovedný za dodržiavanie zákonov a poriadku v zverenej oblasti a takisto za vyberanie daní a príspevkov na kráľovské účely. Každý zo sto dvadsiaticich kniežat sa zodpovedal jednému z troch vysokých úradníkov.

Daniel je jedným z nich a kráľ ho dokonca povyšuje aj nad nich. Dárius chce založiť úspešný chod svojho administratívneho aparátu práve na Danielovi. Dárius pochopil, že má v Danielovi spojenca. Predovšetkým preto, že je cudzinec ako on, a tak je slobodný od otrocky zaväzujúcej vernosti domácemu panovníkovi. A potom aj preto, že to bol práve on, kto predpovedal pád Babylona a nastolenie Médskeho –perzského kráľovstva. Okrem toho, Daniel bol vymenovaný za guvernéra kráľovstva a už niekoľko rokov vykonával túto funkciu. Dárius, ako dobrý diplomat, ponecháva hodnostárov na svojich miestach. Danielovo povýšenie však neovplyvňujú iba politické dôvody. Skutočný dôvod – ako to hovorí Biblia – je ten, že v ňom bol „*veľký duch*“ (v. 3). Rovnaké vyjadrenie je použité aj v 5. kap. (v. 12), kde sa hovorí o schopnosti vykladať sny a v 1. a 2. kap. v súvislosti s činmi zhora. Inak povedané, kráľ chce využiť túto výnimočnú Danielovu schopnosť.

V celej histórii nepoznáme prípad, kedy by sa stal ministerský predseda porazeného národa ministerským predsedom víťazného národa. Zdá sa to byť zvláštne. A predsa, Daniel bol taký zásadový muž, tak hlboko zakotvený a odovzdaný pravde, tak bezvýhradne verný, že Dárius v ňom našiel muža potrebného pre novú vládu. Pochopil, že vláda bez Daniela by bola slabá.

Intrigy

Nové postavenie Daniela a hlavne jeho pôvod vzbudili na strane kniežat reakciu. Začala narastať žiarlivosť a obava, že Daniel odhalí ich tajné praktiky. Pri rozhovore o Danielovi, boli stále nervóznejší. Zistili, že je bezvýhradne verný. Veľmi pozorne sledovali Daniela, aby ho mohli obviňovať z nečestnosti.

V žiadnej oblasti jeho práce ho nemohli z ničoho obviňovať. Začali premýšľať o inom spôsobe, ako ho skompromitovať a odstrániť. Prišli na to, že je len jedna cesta, ktorú môžu použiť – vydať zákon, ktorý spôsobil konflikt medzi Danielovou vierou a lojalitou k štátu. Najskôr sa zdá, že príčinou konania satrapov je závisť na Danielove povýšení. Avšak uvažovanie satrapov o Danielovom náboženstve ukazuje, že ich motív môže byť iný. Príbeh nám do toho dovoľuje nahliadnuť v okamihu keď „kolegovia“ prichádzajú žalovať na Daniela. Pri komunikácii s kráľom satrapovia uviedli niečo, čo zdá sa, odhaľuje hlavnú príčinu ich nenávisti: ... *Daniel, ktorý je jedným z judských zajatcov ... v.14*. To, že je Daniel Žid a teda vyznávač iného Boha je na pozadí zápasu, ktorý ukazuje kniha Daniel. To prekáža jeho odporcom viac ako jeho postavenie, prípadne odhalenie ich nečestnosti.

Náboženstvo vs. viera

Správanie satrapov k Danielovi pripomína správanie Chaldejcov k trom Židom (3. kap.). Náboženstvo satrapov je založené výlučne na názore ľudí, namiesto toho, aby sa inšpirovalo Bohom. „*Všetci vysokí úradníci kráľovstva, predáci, satrapovia, ministri a miestodržiteľia sa uzniesli žiadať, aby kráľ vydal zákaz, podľa ktorého každý, kto počas tridsať dní prednesie nejakú prosbu akémukoľvek bohu alebo človeku okrem teba, kráľ, bol hodený do jamy s levmi.*“ (v. 7). Uctievanie na povel, a ak niekto neposlúchne nariadenie, čaká ho jama s levmi. Ide o umelé náboženstvo, kde je všetko jednoduché a dopredu predpísané. Urýchlené a kolektívne zhromažďovanie sa pred kráľom prezrádza mentalitu týchto ľudí. Tak nervózni a aktívni sú preto, lebo tu sa rozhoduje o všetkom, čo je pre nich dôležité. Všetko závisí od ich úsilia. Ak sa náboženstvo niekedy stane miestom zrád a ohovárania, je to preto, že Boh nie je prítomný. Horúčkovitá aktivita nesvedčí o horlivej viere, ale prezrádza karieristickú vášeň, tajné želanie dostať sa k moci, alebo k dobrému miestu za každú cenu.

Človek nahradil Boha, a to sa prejavuje aj vo vzťahu k autorite zákona. Za týchto okolností sa kráľovské nariadenie stáva príslym zákazom, a neodvolateľným rozsudkom. Keď médsko-perzský panovník podpísal výnos, predpokladalo sa, že tak robí na mieste bohov, ktorí boli neomylní. Keby Dárius výnos zrušil, znamenalo by to, že nie je neomylný, ale chybujúci. Dáriova pýcha a obava, že by stratil svoju veľkosť a postavenie v ríši alebo dokonca svoj trón ho viedli k tomu, že nezmenil výnos a urobil to, čo nebolo správne.

Nariadenie podpísané kráľom je neodvolateľné (v. 8). Rovnaké pravidlo sa nachádza aj v knihe Ester (8,8) a potvrdzujú ho aj mimobiblické svedectvá. Existuje zmienka o prípade muža odsúdeného Dáriom III. na smrť za zločin, ktorý, ako sa neskôr dokázalo, nespáchal. Nanešťastie perzský kráľ už podpísal rozsudok, a tak ho nebolo možné zmeniť. Muž musel byť popravený.

Násilie, ktoré kritizuje a hrozí peklom tomu, kto verí odlišne, nie je znakom hlbokého presvedčenia. Je to príznak náboženského neúspechu. Od križiackych výprav po inkvizíciu, od nacizmu po Stalina a fanatických ajatolláhov je to stále rovnaká schéma intolerancie a zabíjania. Človek, ktorý si kladie absolútne kritériá, neznáša pohľad na iný spôsob uctievania. Ten ho totiž obviňuje a pripomína mu jeho domýšľavosť a klam. Na druhej strane, uctievať pravého Boha prežíva pokoj. Pri čítaní 6. kapitoly odhalíme výrazný rozdiel medzi oboma prístupmi. Proti horúčkovitej nervozite satrapov Daniel stavia vnútornú vyrovnanosť a mlčanie. Dokonca sa ani nepokúša brániť. Nepodnikne nič proti kráľovi, ba ani proti úradníkom, keď ho chcú odstrániť. Zatiaľ čo sa jeho spolupracovníci radia zhromaždení vo veľkom počte, Daniel sa siahne do samoty svojej izby.

Ako protiklad politického taktizovania, ktoré používa silu zdola, sa tento 85-ročný muž s dlhoročnými pracovnými skúsenosťami radšej otvorí sile zhora v modlitbe. Je to piata modlitba knihy Daniel. Je vyslovená opäť v beznádejnej

situácii. Daniel vie, že nezmôže nič proti svojim nepriateľom. Pozná zákony Médov a Peržanov. Pre Daniela teda neexistuje nijaké východisko. Danielova modlitba má v tomto prípade osobitný význam. Nie je to mechanická a formálna modlitba naučená naspamäť, náboženská povinnosť, poverčivosť alebo zvyk. Nie je to ani verejná modlitba, na ktorú môžeme odpovedať „amen“, pretože je dojímavá a krásna. K tomu, aby sa modlil, ho však nedonútila situácia. Text hovorí: „...*pretože to tak robieval i predtým*“ (v. 10). Zatiaľ čo náboženstvo satrapov presadzuje automatickú modlitbu, ktorá sa vykonáva na povel a zo strachu pred jamou, Danielovo náboženstvo obsahuje modlitbu slobodného človeka. Daniel sa modlí nezávisle od priaznivých alebo nepriaznivých okolností. Nemodlí sa iba vtedy, keď začína mať problémy. Modlitba nie je pre neho posledným útočiskom, keď je chorý alebo na konci síl, ale tvorí neodlúčiteľnú súčasť jeho života.

Na to, aby pohrdol kráľovským nariadením a napriek všetkému sa modlil, treba odvahu hrdinu. Daniel sa rozhodol radšej zomrieť, ako sa podriaďiť. Je ťažké držať sa pevne takého rozhodnutia. Byť verný Bohu a sebe samému tak v hĺbke bytia, ako aj vo vonkajšej forme, je preňho dôležitejšie ako život. Takáto odvaha je o to výraznejšia, že tu nejde len o nejakého nevedomelého fanatika. Daniel je človek realista s dokonale vyrovnanými skúsenosťami a nadpriemernou inteligenciou. Na to, aby pokračoval v modlitbe, je však potrebná aj trepezivosť a vytrvalosť svätého. Daniel však nestráca dych. Jeho modlitba bola súčasťou dobre naplánovaného programu. Má dom vybavený izbou určenou výhradne na každodennú bohoslužbu. Odlišné miesto má pomôcť Danielovi viesť a sústrediť svoje myšlienky odlišným smerom. Jeho modlitba sa udržiava vďaka disciplíne a každodennému vykonávaniu. Modlí sa „*trikrát za deň*“ (v. 10.13). Je nesprávne chápať podstatu modlitby ako pohnutie duše podľa pohybu nálady a mesačného svitu. Modlitba je určite aj vzdych alebo spontánny výkrik duše. Danielov príklad nás však učí, že okrem týchto impulzov srdca

je modlitba aj rytmus života, disciplína. Modlitba potrebuje na prežitie určitú štruktúru, miesto a čas, tak ako postihnutý človek potrebuje barly. Modliť sa totiž nie je prirodzené. A predsa pravidelnosť tohto pohnutia duše je tak životodarná, ako tlkot srdca alebo dýchanie. Z tohto zorného uhla je modlitba nevyhnutnosťou, ktorá musí byť plánovaná ako jedlo, ekonomický alebo pracovný život, alebo aj ako dovolenka. Treba sa modliť, aj keď na to nemáme chuť. Treba sa modliť aj vôľou, nielen srdcom. Iba tak sa modlitba stane záchranou v rôznych okolnostiach.

Navyše, tento čas, ktorý Daniel trávi na modlitbe, zodpovedá času prinášania obetí (1 Par 23,30–32). Daniel na to určite pri modlitbe myslí, pretože sa obracia smerom k jeruzalemskému chrámu. Nasmerovanie k jeruzalemskému chrámu znamená aj to, že Danielova modlitba je plná nádeje. Týmto gestom Daniel smeruje svoju modlitbu do výhľadu budúcnosti. Myslí na znovuobnovenie chrámu a na návrat z vyhnanstva. Daniel sa neobracia priamo k Jeruzalemu preto, že by veril v magickú hodnotu tohto priestoru. V každom prípade vie, že Božia odpoveď príde odinakiaľ – „z *nebies*“. Daniel je obrátený k Jeruzalemu preto, lebo dúfa v budúcnosť.

Súvislosť s dobou konca

Bol vydaný kráľovský zákon, ktorý mal Daniela donútiť k neposlušnosti voči jeho Bohu. Aj v posledných okamihoch dejín sveta bude vydaný kráľovský dekrét, ktorý bude mať ovládnuť Boží ľud. Porovnajme Daniel 6,4-5 s výrokom knihy Zjavenie. Najprv sledujme výrok z proroctva v knihe Daniel o samotnom Danielovi: „... *ale nemohli nájsť nijakej príčiny ani vady, pretože bol verný a nenašiel sa pri ňom nijaký omyl ani vada.*“

Výnos, ktorý vydal kráľ Dárius, má zhodné rysy s dekrétom kráľa Nebúkadnecara z 3. kap. knihy Daniel. Obidva sú všeobecné výnosy smrti, ktoré vydali najvyšší vládcovia. Obidva sú modelom prenasledovania, ktoré príde na Boží ľud

v dobe konca, ako je to opísané v 13. kap. knihy Zjavenie Jána. Medzi výnosmi z 3. a 6. kapitoly knihy Daniel sú rozdiely, ktoré budú skombinované vo výnose posledných dní. V 3. kap. je skúšané druhé prikázanie desatora, kým v 6. kap. bolo základnou skúškou prvé prikázanie. V 3. kap. to bola neskrtná pýcha jednotlivca – panovníka, ktorá viedla k vydaniu výnosu; v 6. kap. to boli kráľovskí úradníci, ktorí sa sprisahali proti Božiemu človekovi. V 3. kap. sa priestupok jasne týkal prestúpenia Božieho prikázania. V 6. kapitole to nebol taký výrazný priestupok. Dotýka sa skôr Danielovho modlitebného vzťahu s Bohom.

V posledných dňoch sa stane opäť prikázanie Božieho zákona ústredným skúšobným bodom. Opäť budú zákonodarcovia pôsobiť na panovníkov sveta, aby vydali zákon, ktorý pod plášťom dobra pre spoločnosť bude potláčať náboženskú slobodu a bohoslužbu. Cieľom tohto opatrenia bude prerušiť vzťah jednotlivcov s Bohom. Zjavenie 14,5 opisuje Boží ľud, ktorý bude žiť v dobe konca. Všimnime si spojitosť medzi ich a Danielovou skúsenosťou. *„V ich ústach nebola nájdená lešť, lebo sú bezvadní pred trónom Božím.“*

Našli na Danielovi jeho súčasníci chybu? Nie. Boh bude mať skupinu verných ľudí; v ich srdci je jedna túžba – zostať poslušný Bohu. Zjav 14,12, ďalej charakterizuje túto skupinu ľudí: *„Tu je trpezlivosť svätých, tu tí, ktorí zachovávajú prikázania Božie a vieru Ježišovu.“* Kniha Zjavenie v 14. kapitole predstavuje skupinu ľudí, ktorí boli premenení mocou Ducha Svätého vo svojom srdci a práve o nich môže byť napísané: *„Tu je trpezlivosť svätých, tu tí, ktorí zachovávajú prikázania Božie a vieru Ježišovu.“* V Zjavení 13,15-17 je prekvapujúca zhoda so 6. kapitolou knihy Daniel. V skutočnosti medzi celou knihou Daniel a knihou Zjavenie. Proroctvá Daniela sú knihou Zjavenie odpečené a proroctvá z knihy Zjavenie Jána vykladá kniha Daniel. V proroctvách knihy Daniel je zjavené niečo z posledných dní histórie zeme. Problémom Danielovej doby bolo uctievanie Dária namiesto

pravého Boha. Danielovi nepriatelia sa pokúsili prinútiť Daniela, aby porušil Boží zákon a uctieval kráľa. V posledných dňoch sveta, podľa opisu knihy Zjavenie, bude skupina ľudí, ktorí budú v Kristovej sile zachovávať verne Boží zákon. Keďže odmietnu uctievanie šelmy, ako Daniel odmietol uctievanie Dária, bude nad nimi visieť ortieľ smrti. Budú ohrození smrťou a ekonomicky vydieraní. Text hovorí, že všetci, ktorí sa nebudú klaňať šelme, by mali byť vyhladení. Nech už šelma označuje kohokoľvek a jej znamenie predstavuje čokoľvek, princíp je jasný. Problém spočíva v poslušnosti Božieho zákona tak, ako to bolo v Danielovej dobe. Centrom je otázka pravého uctievania.

V jame

Udalosti nasledujú prirodzene, bez zásahu zhora. Daniel je odsúdený. Dárius sa pokúša o niekoľko slov útechy: „*Tvoj Boh, ktorému slúžiš neprestajne, ten ťa vyslobodí*“ (v. 16). Pisateľ tu kladie do kráľových úst rovnaké slová, akými predtým odpovedali traja Židia Nebúkadnecarovi (3,17). Daniel je vrhnutý do jamy, ktorú kráľ zakryje kameňom a zapečatí svojím prsteňom. Podľa gréckeho historika Herodota bol kameň omotaný obrovským lanom, ktoré ho malo navždy zabezpečiť, a zapečatený kráľovou pečaťou vtlačenou do kúska hliny. Scéna je mimoriadne pôsobivá. Niet úniku, už nič nepočuť. Dokonca aj Daniel mlčí. Pokiaľ ide o kráľa, ten ide spať bez večere. V týchto krajoch je večerné jedlo najdôležitejšie (2 Moj 16,8). Po horúčavách a celodennej námahe dňa je to vhodná chvíľa na slávnostné hostiny a bohaté večere. Kráľova zdržanlivosť je teda pozoruhodná, ale nevyplýva len z nedostatku apetítu. On stratil chuť do jedla nielen preto, že je smutný. Text jasne hovorí o „*pôste*“, ktorý sa v súvisi so starovekým Stredným východom a Bibliou zvyčajne spája s modlitbou (10,3). Zdá sa, že bezmocný kráľ sa utieka k tejto poslednej možnosti – náboženskej pokornej prosbe. Na úsvite sa ponáhľá k jame. Chce vidieť, či bola jeho

modlitba vypočutá. Pri pohľade na živého Daniela sa jeho slová rozliehajú ako žalostné nariekanie (v. 20) a vyjadrujú želanie, ktoré len nedávno vyslovil (v. 16). „*Daniel, služobník živého Boha, či ťa tvoj Boh, ktorému vytrvalo slúžiš, vládol zachrániť pred levmi?*“ (v. 20). Danielova odpoveď je pokojná a jasná, a obsahuje slovo „živý“ (haj). Aj Dárius spomína „živého“ Boha. Daniel odpovedá a pozdravuje kráľa rovnakým slovom: „*Kráľ, ži na veky!*“ (v. 21), a tak dáva do súvislosti kráľov život so životom Boha. Ak je kráľ „živý“, tak to chápe Daniel, je to vďaka Bohu „života“. Podobne vysvetľuje Daniel, vo vzťahu ku kráľovi, aj zázrak svojho vyslobodenia. Ak je Daniel živý, vďačí za to Bohu života. On nehovorí o sebe a neprehrádza svoje pocity. Radšej sústreďuje svoje svedectvo na Boha, ktorý „*zavrel ústa levom*“ (v. 22).

Znova, tak ako v 3. kapitole, zachraňuje zásah zhora, vyslanie anjela. Život a spása sa nedosahujú vlastným úsilím, ale z vonkajšieho zdroja. Daniel nie je zachránený vďaka svojej vlastnej múdrosti alebo pre svoje osobné zásluhy, ale preto, lebo veril svojmu Bohu. Daniela zachránila viera. Daniel je nevinný, ale nie preto bol zachránený. Boh musí poslať svojho anjela. Tu nestačí ani Danielova spravodlivosť. Všetko závisí od viery. Danielova viera však nevyučuje jeho spravodlivosť, naopak, zahŕňa ju. Je to vzťah medzi vierou a skutkami. Nedajú sa odlúčiť. Ak spása pochádza od Boha, viera človeka sa nemôže neprejavovať skutkami.

Daniel nebol ušetrený od napätia a stresov života v spoločnosti, v ktorej žil, ale vyrovnával ich mocou, ktorú bral od Boha. Jediný spôsob, ako môžeme úspešne čeliť stresom a napätiu denného života je prijatie moci na vyrovnávanie, potlačením stresov silou, ktorá nepochádza z nás. Daniel bol dokonale pokojný aj v jame medzi levmi. Stále mu hrozila smrť, ale on spočíval v istote Božej ochrany. Vonkajší tlak bol vyrovnaný mocou zvnútra. Jeho myseľ sa oprela o Boha. Ten, ktorý ho miloval, ho teraz chránil, aj keď panoval na tróne vesmíru. *Izaiáš 26, 3- 4: „ Toho, kto je pevnej mysle, zachovávaš v*

dokonalom pokoji, lebo v Teba dúfa. Dúfajte v Hospodina na večné veky, lebo Hospodin, Pán, je Skala vekov.“

Odplata

Na dve kráľove nariadenia zo začiatku kapitoly odpovedajú ako ozvena dve nové kráľove nariadenia na jej konci. Na príkaz vrhnúť Daniela do jamy plnej levov odpovedá príkaz vrhnúť tam jeho žalobcov aj s ich rodinami. Druhé nariadenie je rovnako nezmyselné ako prvé. Násilie v prospech Boha nemá väčšiu hodnotu ako násilie proti Bohu. Trest je kolektívny. Je to najlepší prostriedok ako sa chrániť proti prípadným odvetným opatreniam. Tentoraz sa zázrak nekoná. Levy ich dokonca nenechávajú ani dopadnúť na zem. Všetky nejasnosti sa rozptýlili. Podľa tradície, ktorú prináša Jozef Flávius, mohli žalobcovia spochybniť zázrak tvrdením, že levy boli dobre živé a v čase, keď tam bol vhodný Daniel, nemali hlad. Apetít levov, ako sa mohli na svoju vlastnú škodu presvedčiť, však protirečí tejto teórii a zároveň potvrdzuje skutočnosť zázraku. Na nariadenie uctievať kráľa, odpovedá príkaz uctievať Danielovho Boha. Dáriovo nariadenie je v štruktúre 6. kapitoly umiestnené paralelne s Nebúkadnecarovým nariadením z 3. kapitoly. Ak sa Nebúkadnecar uspokojil s tým, že zakázal o Bohu hovoriť zle, Dárius ide ďalej a prikazuje uctievať ho. „*Odo mňa vyšlo nariadenie, aby v celom panstve môjho kráľovstva triasli sa a báli pred Bohom Danielovým*“ (v. 26). Poučenie, ktoré si Dárius berie z tohto zázraku, má širší záber. Nemôže zostať neutrálny voči Bohu, pretože je Bohom všetkých, nielen Danielovým alebo jeho. Je zaujímavé, že nariadenie je formulované ako prevolávanie na slávu veľkého Boha. Je to šiesta modlitba knihy Daniel. Pripomína Nebúkadnecarovu modlitbu v 4. kapitole, tak svojím poetickým štýlom a slovami, ako aj myšlienkami. Zamieriava sa na Boha a jeho večné kráľovstvo. Dárius vyznáva Boha ako živého Boha, Stvoriteľa a Spasiteľa, a tieto tri myšlienky sa vzájomne prelínajú. Prvý

dôraz chválorečenia sa opiera o život. Boh je večne živý a všetko, čo sa na neho vzťahuje, je vyzývané k večnému životu ako protikladu k pomínutelnosti tohto sveta: „...*jeho kráľovstvo je to, ktoré nebude skazené*“ (v. 26). Počas modlitby si viac ako inokedy uvedomujeme život. Uprostred bezvýchodiskových situácií sa modlitebník učí predstavovať život a šťastie, ktoré nepominú. Preto je modlitba predovšetkým vzburou, vášnivým odmietnutím utrpenia a biedy tohto sveta. V nej chápeme, že nie sme stvorení pre nešťastie a smrť. Modlitbou dúfame. Táto silná láska k životu sa však prebúda len vtedy, keď je modlitba predovšetkým skúsenosťou spojenia s Bohom života. Takáto modlitba prináša pochopenie a potvrdenie toho, že bez Boha nič nemôže jestvovať ani prežiť. Biblický dôvod vzťahu medzi životom a Bohom spočíva v tom, že Boh je Stvoriteľ, pôvodca života.

Danielov úspech

Danielov úspech – podobne ako úspech jeho troch priateľov v 3. kapitole – je zaznamenaný na konci príbehu. Ak bol úspech troch Židov závislý od rozhodnutia jedného kráľa (3,30), Danielova prosperita už nezávisí od nikoho a siaha až za Cýrovo kraľovanie. Kapitola sa končí nádejou, ktorá presahuje osobné Danielovo šťastie a príbeh o zázraku. Zmienka o Cýrovi v štruktúre knihy Daniel slúži ako osobitné znamenie. Cýrus sa objavuje nie len na konci 1. kapitoly, ale aj celej knihy (10,1). Čítame o ňom aj na konci prvej polovice knihy. Obe časti sú takto, podľa svojho obsahu, jasne oddelené. Prvá časť obsahuje príbehy z Danielovho života a naplnenie prorockých snov. V druhej časti sú iba prorocké videnia, presahujúce dobu a týkajúce sa „*posledných čias*“ (12,4.9). Obidva prístupy sú vlastne spojené. Overením naplnenia prorociev v dejinách dúfame v naplnenie budúcich prorociev. Zázrak prežitý v každodennej existencii sa chápe ako znamenie istoty príchodu Božieho kráľovstva. Skúsenosť s Bohom v každodennom živote vedie prirodzene k myšlienkam a snom o

inom kráľovstve. Upevniť vieru a nádej, zobudiť a živiť túžbu po inom domove – to je zmysel Božích znamení.

Istota bezpečia v krízach

6. kapitola knihy Daniel spolu s knihou Zjavenie jasne hovorí o kríze. O tej, ktorá príde v našich dňoch. O kríze, ktorá bude vyžadovať vernosť. Obstoja v nej tí, ktorí sa stali kresťanmi, aby poznali Boha. Kríza príde! Nová zmluva ukazuje, že opäť bude visieť nad hlavami Božieho ľudu hrozba výnosu smrti kvôli bohoslužbe. „*Vtedy vás budú sužovať, budú vás vraždiť a všetky národy budú vás nenávidieť pre moje meno. A vtedy sa mnohí pohoršia, budú sa navzájom udávať a nenávidieť.*“ (Mat 24,9.10)

Dajte si pozor pred ľuďmi, lebo vás budú vydávať súdom, budú vás bičovať vo svojich synagógach; aj pred vládarov a pred kráľov budú vás vodiť pre mňa, aby ste im, aj pohanom vydávali svedectvo. Keď vás vydajú, netrápte sa, ako a čo hovoriť, lebo v tej chvíli bude vám dané, čo máte hovoriť; veď nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás. A brat vydá brata na smrť a otec dieťa a dievky povstanú proti rodičom a usmrtia ich. A všetci vás budú nenávidieť pre moje meno. Ale kto vytrvá do konca, bude spasený.“ (Mat 10,17-22)

Otázky:

1. Čo hovorí táto kapitola o Bohu, jeho charaktere a jeho záujme o ľudstvo?
2. Čo hovorí táto kapitola o dobe konca a vývoji dejín pred koncom?
3. Čo hovorí táto kapitola o úspešnom kresťanskom živote? Ako môže pomôcť ľuďom riešiť ich životne problémy?

Spracoval Mgr. Karol Badinský BTh.